

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ & ΠΡΑΓΜΑΤΑ

“ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ

αυστηρώς η χρήση του Ένας αντί του εις, καθώς και η χρήση πάσης λέξεως των γελοίων Ψυχαριστών».

Η απαγορευτική αυτή, η δια ροπάλου, σάν να ποίμε, διάταξις δὲν εἶνε γραμμένη στους τοίχους όπου δὲν υπάρχουν οὐρητήρια, οὔτε στὴν αἴθουσα ποῦ ὁ κ. Μιστριώτης ἐκφωνεῖ τοὺς μελιρρῦτους ρητορικοὺς του λόγους, τοὺς γεμάτους ἀπὸ στομυλισυλλεκτάδας, ρακισυρρυπτάδας καὶ πολυτελέσι σισύρας.

Ἡ διάταξις αὐτὴ γιὰ τὴν ὁποίαν δὲν εὐθύνεται καθόλου οὔτε ἡ Ἀστυνομία οὔτε ὁ κ. Μιστριώτης, εἴρεσκειται μέσα στὰ γραφεῖα Ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος καὶ χρησιμεύει ὡς εἶδος μπαμπούλα στους ἀτυχεῖς συντάκτες οἱ ὅποιοι κάθε στιγμὴ ποῦ σικκώνουν τὸ κεφάλι τους ἀπὸ τὸ χαρτὶ καὶ κοιτᾶζουν στὸν ἀπέναντι τοῦ τραπέζιού τους τοῖχο γιὰ νὰ βροῦν τὴν χαμένη ἐμπνευση, θὰ τὴν ἀντικρύσουν γραμμένη μετὰ μεγάλα μεγάλα γράμματα σ' ἓνα χαρτὶ, κολλημένο στὸν τοῖχο, ἀπέναντι στοῦ καθενὸς τὸ τραπέζι.

Τὸ κέφι του ὁ καθένας, θὰ μᾶς πῆτε, μετὰ τὴν δουλειά του καὶ μετὰ τὸν παρὰ του. Βεβαίως! Κανένας δὲν ἔχει νὰ πῇ τίποτε σ' αὐτό. Ἐχει ὅμως τὸ δικαίωμα νὰ πῇ ὁ καθένας—τὸ κέφι του—θὰ κάνει κι' αὐτὸς—δυὸ λόγια γιὰ τὸν χαρακτηρισμὸν ἰδίως ποῦ ἀποδίδει στους Ψυχαριστὰς ἡ περιφωρημένη αὐτὴ ἀστυνομικὴ διάταξις καὶ νὰποδῶσῃ ἐκεῖνο ποῦ δὲν ὀφθαλμοφανὲς δημοσιογράφοι χρωστάμε στὸν Ψυχάρη καὶ στοὺς ὁπαδοὺς του.

Καὶ δὲν εἶνε μικρὸ τὸ χρέος μας. Γιατὶ ὁ Ψυχάρης, ὡστερ' ἀπὸ τὸ «Ταξιδι», του, μᾶς ἀνοίξε τὰ μάτια καὶ μᾶς ἔδωσε τὸ θάρρος νὰ γράψουμε μὴ γλώσσα κᾶπως Ἑλληνικώτερη καὶ ζωντανώτερη κι' ὅσοι ἀκίχη δὲν ἔχουμε τὴν δύναμιν ἢ τὸ κουράγιο νὰ τὴν γράψουμε τόσο ζωντανὰ καὶ τόσο στρωτὰ, ὅπως τὴν γράφει ὁ Παλαμᾶς στὰ φιλολογικὰ του χρονογραφήματα, ὁ Βερίκιος στὰ πολιτικὰ του ἄρθρα καὶ ὁ Ἡλιόπουλος στὴν φιλολογικὴ ἐπιφυλλίδα του.

ἄνθρωπος σὲ μὴ τέτοιαν ἐμπνευση. Μὴ ὁ πετεινὸς ἀπὸ τὸν κενὸ ποῦ τὸν τιμώρησεν ὁ Ἄρης γιατί δὲ φώναζεν ὅταν ἦσαν ὁ πολέμοφρετος θεὸς μέσα στὸ δωμάτιο τῆς Ἀρροδίτης, πῶς ἔρχεται ὁ Ἥλιος κι' αὐτὸς τοὺς εἶδε καὶ τοὺς μαρτύρησε στὸν Ἥραιστο, φοβᾶται πάντα καὶ φωνάζει τὴν ἀλήθειαν. Καὶ τώρα συνειδημένος στὸ φῶναγμα τοῦτο λέει: ἀνοίχτε τὸ Ἄ σ ο υ κ ι α ν ὸ στὸ δεύτερο τόμο καὶ θὰ με βρῆτε ἐκεῖ μέσα νὰ μιλήσω σὺν ἀνθρώποις φιλόσοφοις· μάλιστα ὁ χρητισμένος τῶν χρητισμένων στυρογράφων ἔχει καὶ τὴν πράξιν αὐτὴν ὡς π ρ ω π ι κ ὡ ς ὁ λ ὶ λ η σ ε ν ἄ λ ε κ τ ρ ὡ ν. Κ' ἔτσι, μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν αὐτὴν, φεύγει ἡ πρωτοτυπία κι' ἀπομένει ἡ μίμηση.

Νομίζω περὶ τοῦ νὰ μιλήσω γιὰ τὸ γόυσμο ποῦ ἔκαναν στους ξένους συγγραφεῖς, κι' ἄλλοι διάφοροι κύριοι λόγοι, ποῦ ζήλεψαν τὴν θεατρικὴν δάφνην. Θέλει πολὺ κουραστικὸ. Θὰ περιμένη ὅμως κανένας νάκούσῃ καὶ κατὰ γὰρ τὴ «Σαπφῶ» τοῦ κ. Καλαποθάκη, ἀφοῦ μάλιστα εἶχε τὴν τιμὴν νὰ πειχθῇ καὶ στὸ Βασιλικὸ Θέατρο. Γι' αὐτὴ δὲν ἔχω τίποτε, γιατί δὲν εἶχε ποτὲ τὸ θάρρος νὰ πᾶω νὰ τὴν ἰδῶ. «Τὴ πράσινα φουστάνια» τοῦ κ. Καλαποθάκη, τὰ «Πά-ντ-ε-κ-ά-τρ», καὶ τὰ πατριωτικὰ ἄρθρα του στὴν ἐφημερίδα του, τὸ «Ἐμπρός», μοῦ λένε ἀρετὰ καὶ γιὰ τὴν ἀξία τῆς ἐξοχῆς τραγωδίας του. Καὶ εἶμαι ἀπ' ὅλα αὐτὰ πολὺ βέβαιος, πῶς ἡ «Σαπφῶ» δὲν εἶνε κλεμμένη· τὸ πολὺ-πολὺ ὁ κ. Καλαποθάκης νῆχη κλέψῃ τίποτε πα-

Ἀνοίχτε μὴ ἐφημερίδα, πρὶν τοῦ «Ταξιδι»—τὸ ὁποῖον σημειώνει σταθμὸν κάθε ἄλλο παρὰ γελοῖον στὸ σπουδαιότατον ζήτημα τῆς Ἑθνικῆς μας γλώσσας—καὶ ἀνοίχτε μὴ ἄλλη, ὡστερ' ἀπὸ τὸ «Ταξιδι», κι' ἀμέσως θὰ ὀρῆτε τὴν διαφορὰ: Ἡ πρώτη θὰ σᾶς φανῇ μούμια κλεισμένη μέσα στὸν σαρκοφάγο τῆς γλωσσικῆς ψευτιάς, κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη θὰ νοιώσετε νὰ ξεφεύγῃ δειλὰ δειλὰ στὴν ἀρχὴ καὶ θαρρετώτερα, ὅσο περνᾷ ὁ καιρὸς, κάποια πνοὴ ἀλήθειας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν οὔτε οἱ δημοσιογράφοι ἐζημιώθηκαν, οὔτε ἐκεῖνοι ποῦ διαβάζουν τὴς ἐφημερίδας τους.

Τί ἔκανε γιὰ τὴν Ἐπιστήμην καὶ γιὰ τὴν Φιλολογίαν ὁ Ψυχάρης, δὲν θὰ τὸ ποῦμε τώρα. Ἀρκεῖ νὰ ὁμολογήσουμε πῶς κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς δημοσιογραφίας, ἡ ὁποία γίνεται λίγος κωμικὸς ὅταν ἐκδίδει ἀστυνομικὰς διατάξεις εἰς βάρος του.

ΑΚΟΜΑ

δὲν ἐμάθαμε ἀν' ἐξόπνησε ἡ δυστυχισμένη κόρη Μαρία Δασκαλάκη εἰς θάρος τῆς ὁποίας τόσον ὠργίασε πρὸ ἐλπίων ἐβδομάδων ἀκόμη, ὁ ἐπίσημονικὸς Τσαρλατανισμὸς καὶ ἡ δημοσιογραφικὴ εἰδησομανία—κι' ἄλλος κοιμώμενος ἐξεφύτρωσε στὴ μέση, ὁ σιμὰ στὴ Τζιτζιφιὲς δύο ὁλόκληρους χρόνους κοιμώμενος Γ. Τζίνης.

Ἡ ρεκλάμα τῶν γιατρῶν, μ' αὐτὸν τὸν καινουργίον Ἐπιμενίδην, ἀφυπνίσθηκε πάλι καὶ οἱ ῥεποτερ ἀκόνισαν τὰ μολύβια τους. Καὶ κατὰ τὸ δρόμο ποῦ τραβᾷ τὸ πρᾶγμα, κάθε ἐβδομάδα θὰ μᾶς ξεφυτρώνει καὶ ἀπὸ ἑνὸς κοιμώμενος, κατ' ὅλου δὲ παράδοξον νὰ μάθουμε καμμιὰ μέρα καὶ τὸ τρομερὸ αὐτό—τὶ θαυμάσιον λαθρόκει γιὰ τὴν τελευταία ὥρα τῶν ἐφημερίδων—πῶς ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι κοιμῶνται τώρα τὸ καλοκαίρι ἀπὸ τὸ μεσημέρι ὡς σὲ τέσσερις, χωρὶς νὰ ξυπνοῦν κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ οὔτε νὰ ῥᾶνε, οὔτε νὰ τραγουδήσουν, οὔτε νὰ διαβάσουν ἐφημερίδας.

Τι ἀνάποδοι ἄνθρωποι μὴ τὴν ἀλήθειαν. Μᾶς ξιππάζει ἓνας ὑστερικὸς ὕπνος καὶ μᾶς ἀφύπνουν καθολοκληρίαν ἀσυγκίνητους τόσα πρᾶγματα ποῦ κοιμούνται ἀξόπνητα, χρόνια καὶ χρόνια, στὸν τόπο μας. Γιὰ τὴν Δικαιοσύνην, γιὰ τὴν Φρόνησιν καὶ γιὰ τὴν ἀλήθειαν ἑθνικὴν Ἐπιμενίδης, ποῖος ἔγραψε ποτὲ δυὸ λέξεις καὶ ποῖος ἐζήτησε τὴν ἐπέμβασιν τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῶν φιλανθρώπων τὴν ἀρωγή;

τριωτικὰ ἄρθρα του καὶ νὰ τῆς δώσῃ τὸ στόμα τῆς ποιή-τρως τῆς Λέσβου.

Καὶ τώρα, μ' ὅλο τὸ δίκιο τους, μπορούνε μερικοὶ νὰ ρωτήσουν: ἀξίζει τὸν κόπο νὰ γίνεταί λόγος γιὰ ἔργα ποῦ δὲν ἔχουνε καμμιὰ θέση στὴν φιλολογίαν καὶ καμμιὰ σχέση μετὰ τὴν ἀληθινὴ τέχνην; Ἡ πρακτικὴ ἀντιμετώπιση αὐτῆς βεβαίως ὅλως πολὺ σωστὴ. Μὴ ἀπὸ τὴν ἄλλη μερίδα εἶνε ἀνέγκη νὰ γίνῃ λόγος, γιὰ νὰ φανερωθοῦν ποιοὶ εἶνε οἱ ἄνθρωποι, ποῦ ἔχουνε τὴν ἀπείτησιν νὰ πᾶν ὁ κόσμος στὸ θέατρο γιὰ νὰ δῇ τὰ ἔργα τους καὶ νὰ πληρώσῃ γιὰ τὴν ἀποδείχθῃ πῶς ἀνελικρύνει βρίσκειται μέσθ' ἐργὸν ὅλων αὐτῶν, καὶ γιὰ πῶς λόγος δὲ μπόρεσεν ἀκόμα νάχουμε καποιο θέατρο δικό μας τῆς προκοπῆς. Μὲ τέτοιαν ἐργασία ποῦ στηρίζεται στὴν ψευτιά, στὸ γέλασμα, στὸ δωδεκάμο τῆς ἀλήθειας, αἰώνιος σκοτὶς θὰ βασιλεύῃ στὸ θέατρό μας.

Τὴν ἰδίαν μέθοδον τῆς ἐργασίας ἀκολουθᾶν καὶ ὅσοι ἀνακατεύονται μετὰ τὴν κριτικὴν. Νομίζω, πῶς τοὺς περισσό-τερος ἀπ' αὐτοὺς τὸ βῆρος τῆς λέξης καὶ τὸ βῆθος τῆς δὲν τοὺς κάνει καμμιὰ ἐντύπωση, παρὰ παίρνουν τὴν κριτικὴν γιὰ τὸ πῶς εὐκόλο πρᾶγμα καὶ ἔτσι δὲ δειλιάζουν νὰ γράψουν γιὰ ὅλα κρίσεις καὶ ἐπικρίσεις καὶ νὰ θέλουν μετὰ παιδικὴ ἀφέλεια νὰ μᾶς σαστίσουν μετὰ τὴν σοφίαν τους. Μὰ μετὰ τὸ νὰ θέλουν τέτοιαν δύσκολα κατὰ βάθος πρᾶγματα πελαγόνου μὲν μὴ ποῦν τὴν ἀρχὴν καὶ τότε ἀναγκάζονται νὰ ζητήσουν βοήθειαν καὶ σωτηρίαν ἀπὸ τοὺς ξένους. Δείχνονται ὅμως καὶ ἄχαριστοι· γιατί δὲ φτάνει ποῦ σώ-

ΕΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗΚΕ

ἐπὶ τέλους καὶ ἡ μελίρρυτος καὶ σεμνοτάτη ἀγόρευσις τοῦ κ. Βουδούρη ἐπὶ τῶν γνωστῶν μεταλλευτικῶν σκανδάλων καὶ ἡσύχασε ὁ κόσμος. Ὁ κ. πρῶτος Ὑπουργὸς καλὰ τὰ εἶπε, ἡ Βουλὴ καλὰ τάκουσε, ὁ κόσμος καλὰ τὰ ἐξετίμησε. ἀλλὰ μετὰ τὸν στόματος τοῦ κ. Βουδούρη καὶ τὸν αὐτίων τοῦ κόσμου εἶχαν μεταλαβῆσαι τὰ νουθετήρια τῆς Βουλῆς καὶ γι' αὐτὸ τὰ λόγια ἄρσαν ἀπάνω σ' αὐτὰ ὡς μούχλα ἀρετὸ ἀρωμὰ τους.

Ἡ δημοσίευσιν ὅμως τῶν ἐπιστήμων κεμένων μᾶς ἔδωσε τὴν ἀληθινὴν εἰκόνα τῆς ἀβροεπειᾶς τοῦ κ. Βουδούρη. Μπράβο του! Ἰδίως ἐκεῖνο τὸ δριμύτατο καυτήριον κατὰ τῆς «Ἀκροπόλεως» ἦταν ἀμύμητο. Καὶ σεμνότατο—νὰ ἐξηγηθῇ. Δὲν ἄφησε τίποτε ποῦ νὰ μὴ τῆς πῇ τῆς Βουλῆς αὐτῆς. Οὔτε τὴν μετάφρασιν τοῦ Εὐαγγελίου τὴν ὁποίαν ἀπεκάλεσε βρωμεράν, λησμονήσας ὁ εὐγενέστατος ὅτι ἡ «Ἀκρόπολις» κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐδημοσίευσεν ἀκόμη βρωμερώτερα πρᾶγματα, ὡς λ. χ. τοὺς λόγους μερικῶν βουλευτῶν καὶ μερικῶν πρῶτων Ὑπουργῶν.

Ἀς εἶνε! Αὐτὰ εἶνε ζητήματα ὅλως διόλου οἰκογενειακῆς φύσεως. Ἐκεῖνο ποῦ ἔχει κατὰ γινώσκοντα χαλαρὰ εἶνε ὅτι ἐνῶ εὐρέθηκε ἓνας βουλευτὴς νὰ διαμαρτυρηθῇ πῶς δὲν ἔπρεπε νὰ διαβάζωνται ἀπὸ τὸ βῆμα περικοπὲς ἐφημερίδας καὶ ὑποσταὶ ὑβρίζουν τοὺς βουλευτὰς, δὲν εὐρέθηκε ἓνας δημοσιογράφος νὰ διαμαρτυρηθῇ πῶς δὲν ἔπρεπε νὰ δημοσιεύωνται λόγοι βουλευτῶν οἱ ὅποιοι ὑβρίζουν καπηλικώτατα ἓνα συνάδελφόν τους.

Ἐμάθαμε καὶ αὐτὸ, τὸ χαρακτηριστικώτατον, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἐδημοσιεύθηκε πούθεν. Ὅταν ὁ κ. Βουδούρης κόκκινος σὺν τὸν ἀστακὸ ἀπὸ τὸν θυμὸν ἐδιάρθε ἀπὸ τὸ δῆμα τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο κομμάτι τῆς «Ἀκροπόλεως» γιὰ τὰ χάλια τῆς Βουλῆς μας, ὅλ' οἱ βουλευταὶ εἶχαν λιγώθῃ ἀπὸ τὰ γέλοια. Ἀποδείξει πῶς ἐπεδοκίμαζαν τὴν «Ἀκρόπολιν» οἱ ἀληθῆ περὶ Βουλῆς ἐφθέγγετο.

ΕΝΑ ΣΧΕΔΙΟ

πατριωτικώτατο τοῦ κ. Σιληροῦ ἐμπιστευτικῶς μᾶς ἀνακοινώθηκε. Ὁ μέγας ἐθνικὸς εὐεργέτης δείχνει τὰ ψεύτικα δόντια του—τὰ ὅποια τόσον ἐπιτυχῶς ἐμπορεύεται στὴν Ἀγγλίαν—κατὰ τοῦ μονοπωλίου ἐπειδὴ ἔχει ἀποφασίσει ἤδη, ἀν' καταψηφισθῇ τὸ μονοπώλιο, νὰ ἔλθῃ ἀρῶγος στὰς σταφιδοφόρους ἐ-

ζουνται, καὶ οὔτε τοὺς τὸ γνωρίζουν καὶ χάρη' καὶ ἔτσι λησμονοῦν νὰ πούνε πόσα καὶ ποῖα πῆραν ἀπ' αὐτοὺς, μόνο τὰ παρουσάζουν ὅλα γιὰ δικὰ τους.

Βέβαια ἐδῶ δὲν πιστεύω νὰ περιμένη κανένας νὰ πῇ γιὰ τίς κριτικὰς, ποῦ ξεφουρνίζονται κάθε μέρα σὺν τῇ σ τ ἄ τ ῆ ς ὡ ρ α ς κ ο υ λ ο υ ρ ὶ καὶ σ τ ῆ ς ἐφημερίδας γιὰ κάθε καλλιτεχνικὴ ἢ φιλολογικὴ θέμα μετὰ τὸν χρονογραφημάτων. Μ' ἂν τύχῃ καὶ κανέν' ἀπ' αὐτὰ στὸ δρόμο μου—μάλιστα ἀπ' ὅσα γράφουντε μετὰ ἐξίω τῇ ἀπὸ σοφοῦ τεχνοκρίτες—ποῦ ἀξίζει τὸν κόπον νὰ γίνῃ λόγος, δὲ ὅλ' τὸ ἀφῆται στὴν πάνταν.

Σὲ διάφορα περιοδικὰ ὅμως φανήκανε ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ μικρὰς ἢ μεγάλας κριτικὰς γιὰ δικὰ μας ἢ ξένα πρᾶγματα, ποῦ εἶνε ἀρετὰ νὰ μᾶς δείξουν τὸν τρόπο τῆς ἐργασίας τῶν περισσοτέρων κριτικῶν μας. Καὶ νομίζω πῶς δὲν εἶνε καθόλου ἄσκοπο νὰ φέρω πρῶτα γιὰ παράδειγμα κάποιες φιλολογικὰς σημειώσεις, γραμμένες σὺν κριτικῇ, γιατί ἀπ' τὰ μικρὰ θὰ φτάσουμε στὰ μεγάλα.

Στὰ περιοδικὰ «Διόνυσος» καὶ «Τὸ Περιοδικὸν μας» ἔχουν γραφῇ κάτι τέτοια. Ἐάντου «Τὸ ἱστορικὸν μυθιστόρημα» μετὰ ὑπογραφὴν «Θ.»—στὸ «Περιοδικὸν μας». Αὐτὰ τὰ λίγα λόγια γιὰ τὸ Γαλλικὸ μυθιστόρημα τῆς ἐποχῆς μας δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ μὴ περίληψιν ἐνὶ ἁρμοδίῳ, ποῦ δημοσιεύθηκε στὸ «Mercure de France». Ἄν δὲν ἦταν ὑπογραμμένο δὲ ὅλ' ἄλλα λόγια. Μὰ μετὰ τὸν τὸ γράμμα «τ» δείχνεται πῶς αὐτὸς ποῦ τῷ γράψε τὸ θί-

